

О.М. Филипенко, канд. екон. наук, доц. (*ХДУХТ, Харків*)

Л.М. Смокова, ст. викл. (*ХДУХТ, Харків*)

АКТИВІЗАЦІЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ У КОНТЕКСТІ КОМПЕТЕНТІСНОЇ ПАРАДИГМИ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Соціально-економічні зміни в сучасному суспільстві пред'являють якісно нові вимоги й до системи вищої освіти, і до рівня підготовки фахівців.

Активізація самостійної роботи студентів, що навчаються у системі інноваційної діяльності у ЗВО визначається потребою в переході від пасивного сприйняття до активного пошуку компонентів нового знання і їхньої інтеграції в єдину картину, адекватну інноваційному мисленню сучасної людини. При цьому завдання ЗВО – надати повноцінне навчально-методичне забезпечення самостійної роботи, зорієнтувати студентів на її виконання й, виділивши для цього відповідні часові ресурси, інтегрувати її в систему інноваційних педагогічних технологій, заснованих на інтернет-навчанні, медіаресурсах, ігровому навчанні та ін.

Активно впроваджувані в цей час інноваційні підходи в освіті, які зміщають акцент із простого одержання студентом певної кількості знань і вмінь на формування системи компетенцій, мають за мету навчити студента успішно справлятися із сучасними проблемами й завданнями в різних сферах людської діяльності. Сучасний кваліфікований фахівець повинен бути здатний до ефективної роботи за фахом на рівні світових стандартів, мати здатність і професійні навички самостійно приймати рішення й нести за них відповідальність якщо буде потреба, уміти орієнтуватися у великих обсягах інформації, необхідної для рішення поставлених завдань, бути готовим до постійного професійного росту. Необхідність для випускників ЗВО до постійної самоосвіти підвищує роль самостійної роботи й робить її одним з базових факторів підготовки до успішної життєдіяльності в сучасному інформаційно-технологічному суспільстві. Крім того, зміна освітніх технологій, зокрема, активне використання дистанційних технологій в організації процесу навчання у ЗВО, неминуче приводить до підвищення ролі самостійної роботи. Таким чином, вихід на перший план пріоритету самостійності є адекватною реакцією на виклики часу, а саме: на перехід від парадигми навчання як викладання до парадигми навчання як самостійної діяльності студентів в освітньому середовищі.

Отже, інноваційні аспекти організації самостійної роботи студента включають:

- зміну спрямованості педагогічних цілей на саморозвиток і продуктивну самореалізацію особистості студента; спільне із викладачем визначення цілей і змісту самостійної роботи студента, з опорою на пізнавальний стиль і індивідуальні особливості студента;

- зміну спрямованості самостійної діяльності на інтелектуальну автономність студента з орієнтацією на «активно сконструйоване знання», пов'язане із власними інтересами, раніше отриманими знаннями, наявним досвідом;

- зміну у відборі змісту з використанням альтернативних джерел інформації, з опорою на міжпредметну інтеграцію знань і прихований досвід студента;

- створення інноваційних надпредметних програм, що навчають студентів стратегіям активного навчання, ефективним прийомам і методам роботи з інформацією; умінню критично оцінювати інформаційну цінність альтернативних джерел інформації;

- зміну характеру взаємодії викладача й студента, орієнтованого на активне включення студента в планування, реалізацію самостійної навчальної діяльності і її моніторинг і рефлексію; організація зворотного зв'язка на всіх етапах роботи;

- зміну характеру взаємодії студентів під час виконання самостійної групової проектної діяльності й організації зворотного зв'язка й взаємооцінювання;

- зміну методичного забезпечення самостійної роботи за рахунок більше активного впровадження сучасних розвиваючих педагогічних технологій, адекватно навчальним цілям;

- використання інформаційних технологій як засобу підтримки самостійної роботи студентів;

- обов'язкове використання із самого початку навчання творчих форм самостійної роботи, адекватних можливостям студентів;

- зміну оцінки результатів самостійної роботи на сполучення кількісної і якісної оцінки досягнень;

- розрахунок трудомісткості самостійної роботи, організованої в активних методах, як для студента, так і для викладача.

Таким чином, самостійна робота як домінуюча складова навчальної діяльності студента в новій освітній парадигмі вимагає нового підходу до її побудови з охоптом всієї сукупності вищезгаданих інноваційних аспектів.